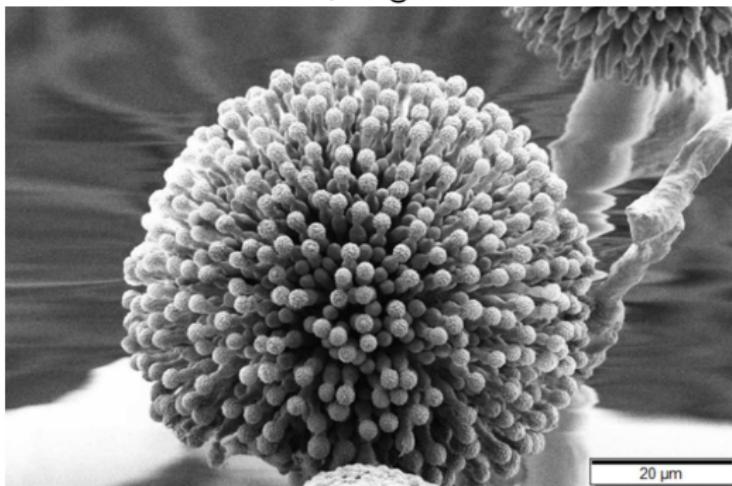

Elektronová mikroskopie a Brno
BrNOC 12. 12. 2025

Zdeněk Moravec, hugo@chemi.muni.cz

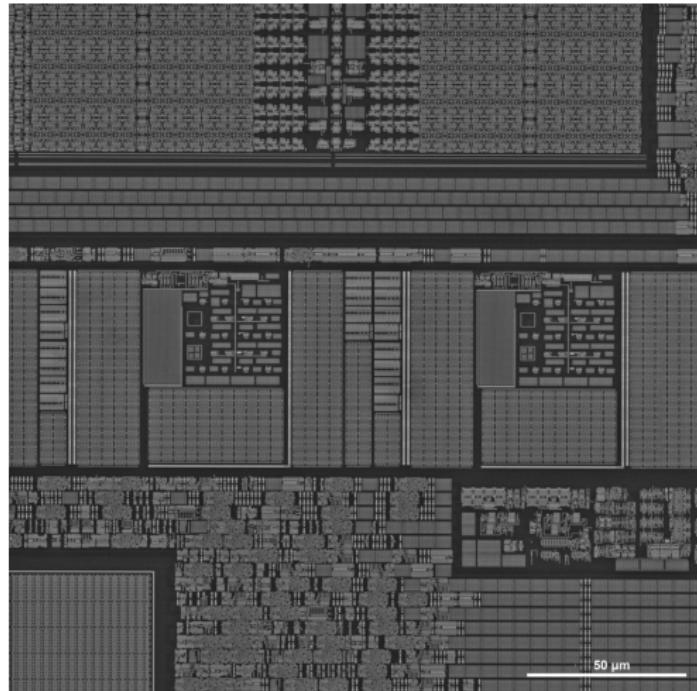
Úvod

Pozorovatelný Vesmír.¹

¹Zdroj: Pablo Carlos Budassi/Commons

Úvod

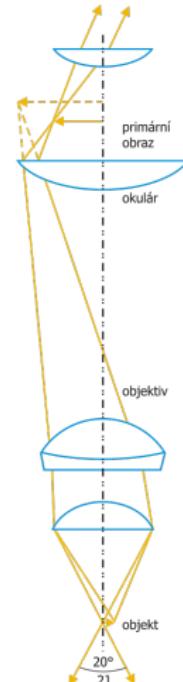
SEM fotografie CPU.²

²Zdroj: Piotr Krzemiński/Commons

Mikroskopie

Světelný mikroskop.³

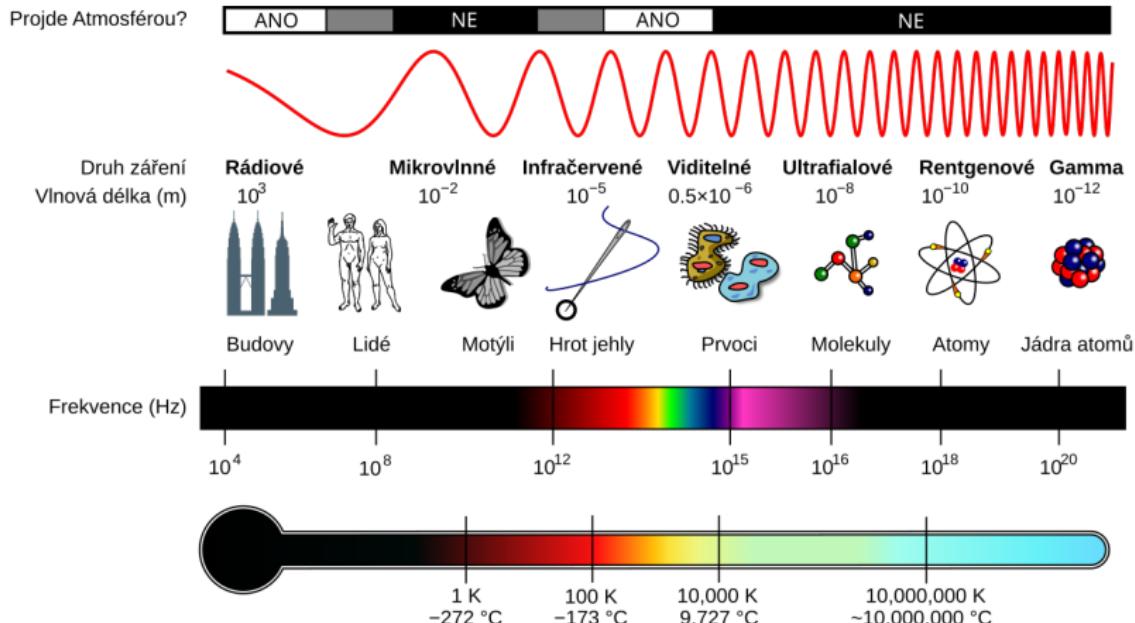

Princip funkce mikroskopu.⁴

³Zdroj: Holger.Ellgaard/Commons

⁴Zdroj: Tlusta/Commons

Mikroskopie

Spektrum elektromagnetického záření.⁵

⁵Zdroj: Inductiveload/Commons

Elektronová mikroskopie

- ▶ Pro analýzu prášků a povrchových vrstev se využívá *elektronová mikroskopie*.
- ▶ Místo světla využívá proud urychlených elektronů, což umožňuje zlepšit rozlišení fotografie.
- ▶ Získané obrázky jsou černobílé, ale je možné je kolorovat na základě dalších dat, např. prvkového složení.
- ▶ Druhy elektronové mikroskopie:
 - ▶ SEM – skenovací elektronová mikroskopie
 - ▶ TEM – transmisní elektronová mikroskopie
 - ▶ AFM – mikroskopie atomárních sil
- ▶ EDX – energiově dispezní RTG spektroskopie (Energy-dispersive X-ray spectroscopy). Analytická technika poskytující prvkové složení vzorku.
- ▶ Snímání objektu probíhá zpravidla ve vakuu a vzorky by měly být vodivé.

Elektronová mikroskopie

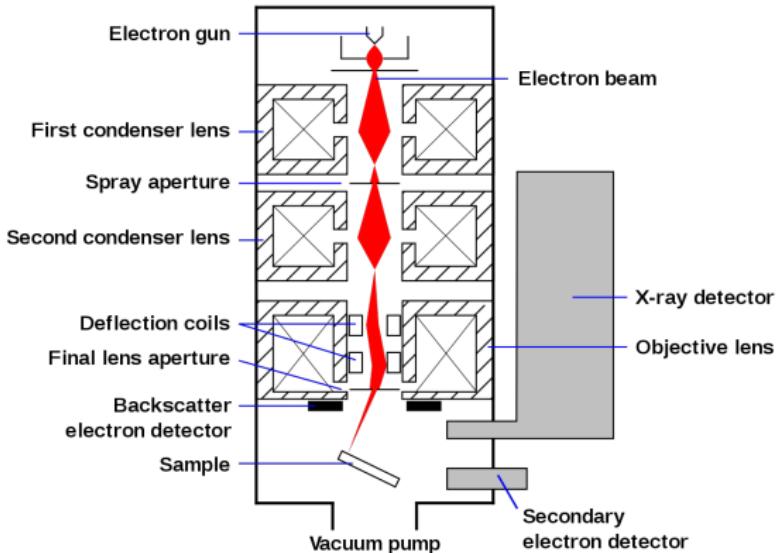
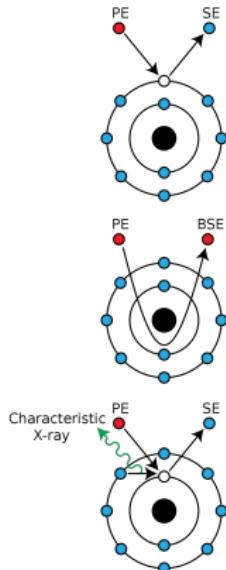

Schéma SEM.⁶

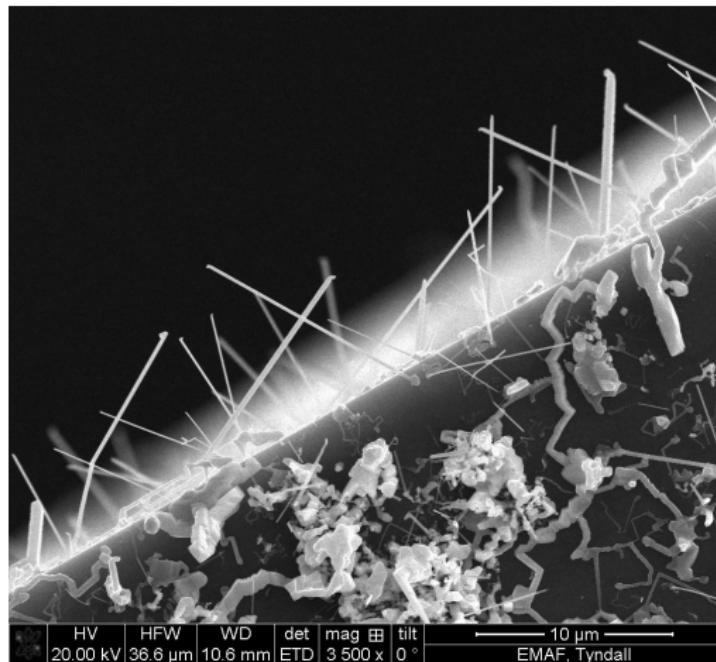

Emise elektronů.⁷

⁶Zdroj: Steff/Commons

⁷Zdroj: Rob Hurt/Commons

Elektronová mikroskopie

Nanovlákna GeTe.⁸

⁸Zdroj: Fionán/Commons

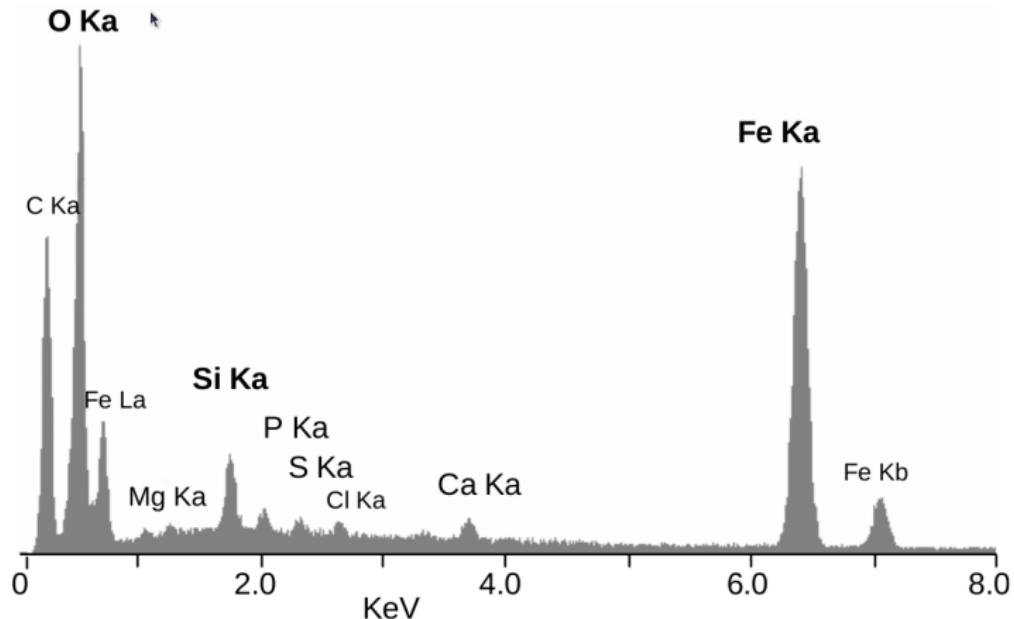
Elektronová mikroskopie

SEM snímek *Quasimodopsis riedeli*.⁹

⁹Zdroj: Michael S. Caterino/Commons

Elektronová mikroskopie

Ukázka EDX spektra.¹⁰

¹⁰Zdroj: Hat'nCoat/Commons

Elektronová mikroskopie

TEM mikroskop.¹¹

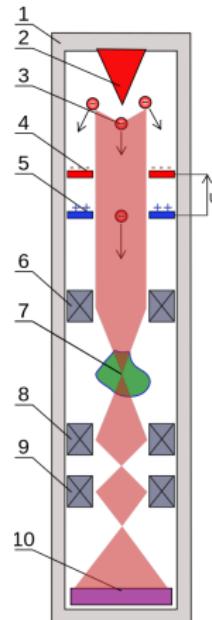
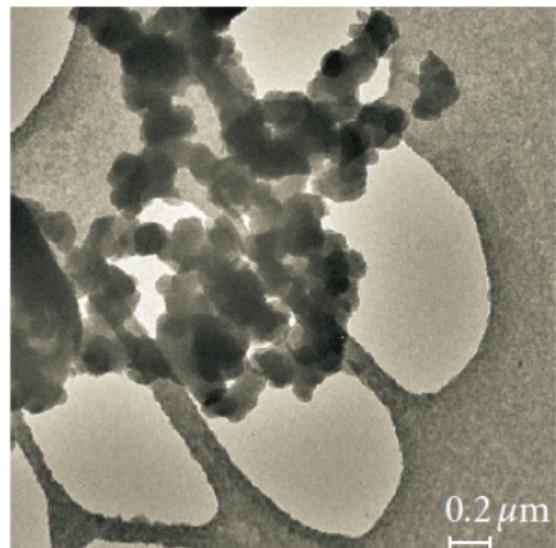

Schéma TEM mikroskopu.¹²

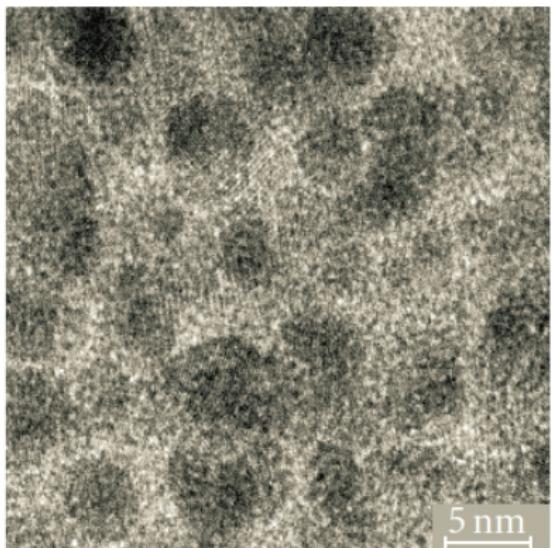
¹¹Zdroj: KristianMolhave/Commons

¹²Zdroj: Superborsuk/Commons

Elektronová mikroskopie

(a)

(b)

TEM snímek hybridní siliky.¹³

¹³Zdroj: Florentyna/Commons

Elektronová mikroskopie

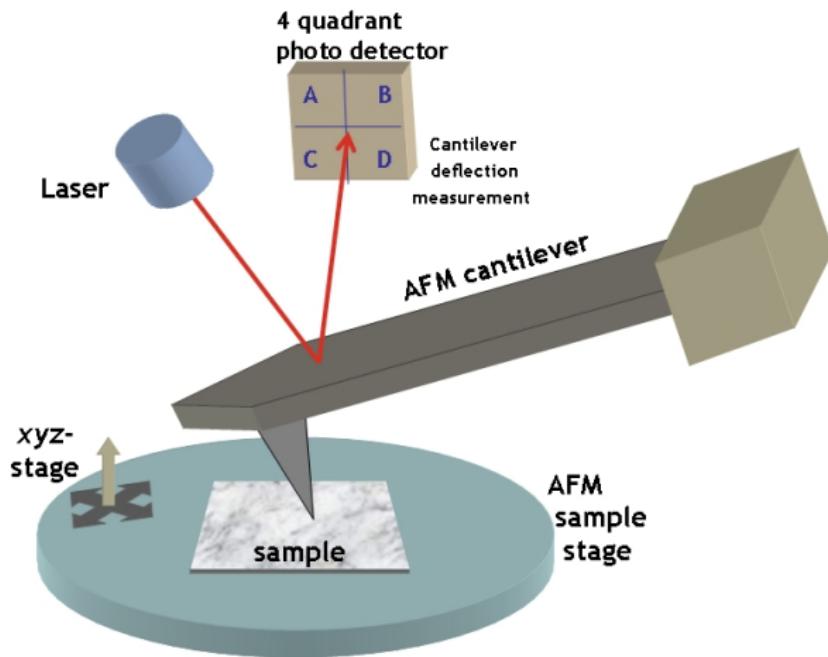

Schéma AFM.¹⁴

¹⁴Zdroj: KristianMolhave/Commons

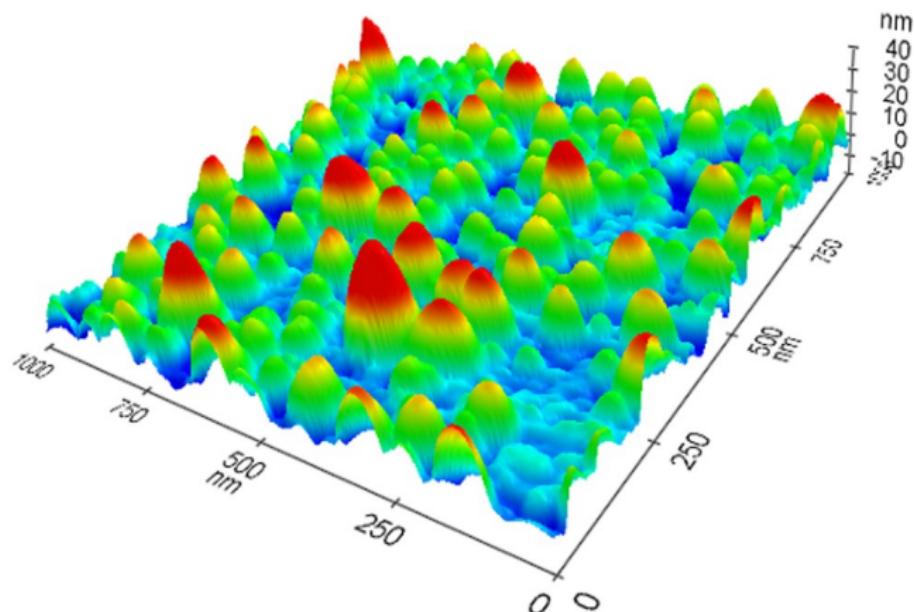
Elektronová mikroskopie

AFM mikroskop.¹⁵

¹⁵Zdroj: Laundry/Commons

Elektronová mikroskopie

AFM snímek nanočástic palladia.¹⁶

¹⁶Zdroj: Mehrabanian/Commons